

2013 október Ról-ról

P. Szűcs Julianna – Erősebb kutya trafik (Mi történt velünk? ARC plakátkiállítás. Rendező Bakos Gábor. Budapest, Ötvenhatosok tere. 2013. szeptember 6–22.)

Szereptévesztés lenne a Felvonulási téren megrendezett 13. plakátkiállítás műkritikai tárgyalása. Mint ahogyan a parlamentben kifeszített – és pénzbírsággal sújtott – molinó betűit sem illett volna tipográfiai szempontból értelmezni. Félrevinne. (Szegény Stockhausent is félrevitte, amikor a WTC-tornyokba fúródó repülőgépeket iszonyatos, bár hatásos, hatásos, bár iszonyatos esztétikai csúcsteljesítményekként minősítette. A humanisták többé nem álltak vele szóba.)

Ez a csaknem száz grafikai, fotográfiai, fotografikai, leginkább pedig PC közbeiktatásával létrehozott *valami* ugyanis csak anyagában és műfajában emlékeztet a hagyományos magyar plakátra. Arra az alkalmazott produkcióra, amelynek hajnala a múlt század elején derengett, zenitje a satnya magyar kapitalizmus évtizedeiben csillogott, és alkonya a kádári konszolidáció langyos levegőjében hunyorgott. Szép dolgok születtek azokban a korokban, ajánlott irodalom: Bakos Katalintól a 100 éves a magyar plakát című opus.

Ma más világ van. Más plakát. Más nyilvánosság. Más funkció. Értelmezés előtt említenék néhány jellemző példát, témák szerint csoportosítva.

A Haza.

Kóródi Róbert poszterén (*Falvédő a magyar pesszimizmusnak*) két teli tál között egy etelközi vérszerződő vezér látszik, amint ereit vágva esküszik föl... Mire is? Leginkább a gőzölgő kacsasültre.

Nagy Péter plakátján csak a fehér és a fekete között húzódó kromatikus skála válik szereplővé, erről szól a cím: *Szivárvány magyar módra.*

Zwickl Dániel kompozíciója egyetlen kérdés: *Melyik ország miniszterelnöke ért mindenhez?* A komputerábrát utánzó felületen a győztes – maga mögé utasítva Németországot, Olaszországot, Minden országot és Egyiket sem – mi más lehetne, mint? Magyarország!

Petró Dániel versenyműve első pillantásra trikolór. Csak lassan sejlik elő, hogy a nemzeti jelkép sávjai valójában fotók: a vörös az iszapömlésé, a fehér az emlékezetes március 15-i hó fogságé a zöld, az árvízé. Lehet-e más a felirat, mint, hogy: *Összefogtunk?* Ami vagy sikerült, vagy nem. Kétharmados arányban inkább az utóbbi – de ez már a nézőre van bízva.

Szabó Eszter Judit és Kun Dávid közös produkciójának címe: *Az nem lehet, hogy annyi szív...* A 2. helyezést elnyert munkán fotoshoppal manipulált Hősök tere látszik a kollonáddal és az angyalszobor posztamentumával. De nini! Az oszlopok közeiből elsétáltak az uralkodók, az emelvényről a hét vezérből hat pedig a hiányával tüntet. Csak szegény Árpád hirdeti Vörösmartyval ellentétben: de bizony lehet, hogy annyi szív...

Az Erőszak.

Faniszló Ádám HVG-díjjal jogosan kitüntetett nyomtatott *Kézfogás* látszik, azaz két öltönybe bújtatott végtag, amint diplomatikusan megrázná egymást. Rázná, ha egy apró részlet az ábrát nem bővítené, s a parolát egyszersmind nem tenné lehetetlenné. A negyedik és ötödik ujjak között ugyanis terrierhez méltó fogak nőttek. Ismerős a forma? Hát persze: árnyjátékban efféle véredek szórakoztatják a serdületlenebbeket.

Király András kék eget hasító galambjára (nem a békeharcos Picassótól, inkább a szürreáliákat kedvelő Magritte-től ihletetten) két bombát szerelt az alkotó. Az egyikre azt írta: HIT. A másikra azt, hogy: SZERETET. Gazdaságos ötlet. A REMÉNY-re nincs szükség, mert ha volt, azt ledobta magáról a madár már régen.

Falman László is galambban utazik, mindjárt kettőben, és persze csókolóznak. Minél tovább nézzük, annál biztosabb, hogy nem idill, inkább rossz rítus tanúi lettünk. A piros alapon fehér szárnyasok a maguk sokszorozott sziluettjével, csíkozott ornamentikájával, jelvénytyszerűen komponált rajzával úgy lényegülnek át árpádsávokkal övezett véres turullá, mint a Remete Szent Antalt kísértő csábhölgy valódi lényegévé, a sátánná magává.

Gáspár Attila és Dobi Dóra posztere ugyancsak piros és fehér, de már ambivalencia nélkül. A hótiszta üres osztályterem jelkép: a közönyös többség szimbóluma. Az alvadt vérrel telefröcskölt pad talán egy sérülté lehet, akiről annyi azért látható, hogy egyedül van, hogy botránnyosan más, mint a többi, s csak az bizonyos, hogy *Már megint hiányzik.*

De az „erőszakfrakció” emblematikus műve valamennyi közül a legegyszerűbb. *Lakati Zsolt* mindössze betűvel, számmal és a logó ismert színeivel, a bordóval meg a trikolórral hirdette világgá azt, ami születése pillanatától és az internet jóvoltából azonnal elterjedt, mint szlogen. *Itt hamarosan bicska nyílik.* Nem kell ide bomba, kutyafog, vér. Emlékeznek a rendszerváltás idejét idéző urban legendre, a firkaformát öltő jelre a falon? „Bolsik, ne merjétek emelni a sajtós pogi árát!” Hát ez is, itt is, valahogy így.

A bűnbakok.

A gyűjtőcím egy konkrét poszteré a *Magyar Balázs–Varga Bence* szerzőpárosé. A hatosztatú kompozíción úgy szortírozták szét az elmúlt három év szennyeseit és botrányait, mint salátákat és olajbogyókat a fogadáshoz terített svédasztalon. A nasik között szerepel a hallgatói szerződés, a stadionépítési boom, a Kossuth téri szoborcserék, a hó fogságába került autóvezetőket elérő SMS-ek, Schmitt Pál doktorija és a trafik. (Érdekes: hiányzott, a témaregiszterből a gránitszilárdságú alkotmány, a baltás gyilkos, a földügyek, a nyugdíjúgyek, a színházügyek, a tankönyvügyek és Kerényi Imre pompás festmény-megrendelése.)

A trafik, a TRAFIK, sőt a **TRAFIK**, mint a megsértett nemzet jelképe, mint a kaotikus korrupciós klientúra temploma, mint az utat tévesztő ország egyetlen szóba sűrített káromkodása, mint az ébredő önérték istenbizonyítékának ördögi ellentéte jelent meg az 56-osok terének flaszterén. Volt persze bőven példa a megélhetési kivándorlásra (legnosztalgikusabb közülük *Seiben Erika* és *Weingang Tamás Dr. Bubó emigrál* című szívet szorító műve) és az elszegényedésre (legkeményebb közülük *Gutema Dávid Proletarizáció* című posztere a kukázók számára könnyebb munkát ígérő reflektormotívummal), meg persze volt foci, NER és O. V. bőven, de a Nagy Motívum, 2013 kultikus emblémája s egyben a szégyen bélyege ebben a bordó tárcsának trikolor övezte T betűjébe sűrűsödött össze.

Kevés ez a protesztjelvény és gyorsan is kopik. *Bakos Gábor*, a 13. ARC kiállítás rendezője nyilván többet is várt, amikor a pályázat mottójaként egy Hankiss Elemér-publicisztika címét adta: „Mi történt velünk?” Ha a siker fokmérője az, hogy sokan megnézik, sokan posztolják, sokan beszélnek a vállalkozásról, akkor ez siker. Ha a sikernek az a fokmérője, hogy a kérdésre bátor és felnőtt vizuális válaszok szülessenek, akkor ez kevés.

Bátor tett-e, hogy a *Mítoszok* című tipográfiai poszter a. b. c. d. e. pontban felsorolja az itt és most – egymással ellentétes – világmagyarázatokat anélkül, hogy szerzőjük ízlése bármelyik irányba húzna? Hacsak nem akar egy választási urnával konkurálni.

Bátor magatartás-e, hogy egy másik betűplakát – a királynét megölni nem kell félnetek jó lesz analógiájára – *A szeretet vezéreljen / a Szeretett Vezér éljen* szójátékkal alázzon minket tovább? Hacsak nem akar tuti túlélési receptet közvetíteni.

Felnőtt mesterhez méltó-e, hogy egy házfalnyi felületet lefoglaljon a fehér alapon fekete felirat: *Hülye témára csak hülye plakátot lehet készíteni?*

Felnőtt szakmai öntudatra vall-e, hogy egy diptichonszerűen kinyitott poszter csupáncsak diákvihogásra számíthat, amikor az egyikre fölírja: *Az a plakát szar*, ikerpárjára meg: *Ha akarnám, én jobbat tudnék?*

Nem, ez nem akar műkritika lenni. Ha azt játszaná, akkor például a közel száz műből kiemelné *Kiss Balázs Küldök neked egy mosolyt* című és a témához illeszthetetlen művét, mert a kádcsapból és zuhanyrózsából formázott kép fanyar bája átjött a C-printen is. Vagy *Glázer Attila Gipsej-jét*, mert a Disney-logó betűtípusa és a tartalom között megteremtett feszültséggel villámot varázsolt a szivárványszínek mellé. És

nem fog morogni néhány gyenge rajz, több dilettáns kompozíció és ügyetlen grafikai eljárás miatt.

Mert ez nem baj. Nem ez a baj. A Lenin-, a Sztálin-, a Tanácsköztársaság-szobrok és a Regnum Marianum-templom hűlt helyeinek közelében, a halálra ítélt Időkerék és a bizonytalan sorsra ítélt 56-os emlékmű szomszédságában ugyanis olyan vizuális dühöngőt engedélyeztek az arra illetékesek, amelynek sikere vagy bukása éppen anynyira elbontható, mint a főntebb említett történelmi mementóké. Itt lehet durvulni, a rendszernek beolvasni, óvatosan még gazdasági érdekek megsértésével is lehet kísérletezni. Igazi Hyde Park Cornernek szánták, amelyben a kifejezett igazságoknak (fél igazságoknak, hazugságoknak) következményük nincs, nyomot nem hagynak, a mindennapok házfalaira nem kúsznak, nem kúszhatnak fel. Legföljebb a hálón terjednek egészen addig, amíg a felhasználó el nem unja.

Mi történt velünk? Hát ez.

Mi történt velünk? ARC plakátkiállítás. Rendező **Bakos Gábor**. Budapest, Ötvenhatosok tere. 2013. szeptember 6–22.

Tetszik 4 ember kedveli. Az ismerőseid közül te lehetsz az első.

Kapcsolódó írások:

1. **P. Szűcs Julianna: A hiányzó láncszem (A történelem terhe. Roskó Gábor retrospektív kiállítása. Kurátor: Hornyik Sándor. Debrecen, MODEM, 2013. április 28.–július 28.)** Élt egyszer a magyar festészetben egy Kokas Ignác, aki karizmatikus...
2. **P. Szűcs Julianna: Isten fogai közt az oltalom – Vigh Tamás halálára (Vigh Tamás: Sztehlo Gábor emlékműve, Budapest, V. kerület, Deák Ferenc tér.)** „Egy óriásnak idomtalan, tördelt fogain jártam / én! Ó borzalom!...
3. **P. Szűcs Julianna: A kör négyszögesítése (Tettamanti Béla: Rajzok és festmények. Petőfi Irodalmi Múzeum, 2013. február 27. – május 26.)** Szedjük szálára a Tettamanti-motívumokat! Szem. Madárláb. Madárlábon járó szem. Panelházak....
4. **P. Szűcs Julianna: Váli, a kúrálhatatlan (Láthatatlan Váli-képek közgyűjteményekből. Belvedere Szalon, Galéria és Aukciósház, 2010. május 15. – szeptember 10.)** Helyezzük el Válit a mai magyar képzőművészet „szcénájában”, jelöljük ki...
5. **P. Szűcs Julianna: Böröcz in fabula (Böröcz András: Túl az Óperencián. Székesfehérvár, Szent István Király Múzeum.**

2011. május 28. – szeptember 25.) – Tárgy? – Nem. – Élőlény? – Nem. – Fogalom?...

Cimkék: P. Szűcs Julianna